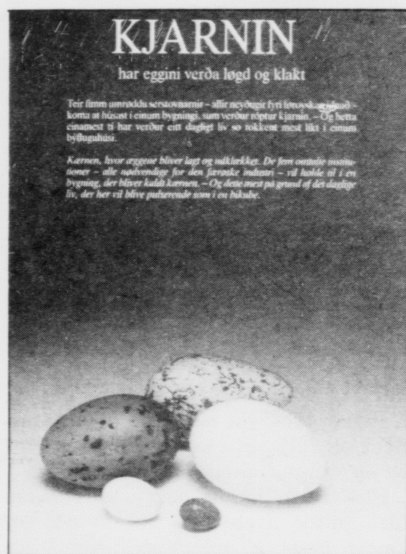




KJARNIN

har eggini verða lögð og klakt

Teir dæm umvældu samskiptum - allir myndu fyrri óvinsældum - hafa stíðandi í einum byggingu, sum verður áttar ljúðum. - Og hessa einangni tíð verður ein daglig lív so tóksum meir líti í einum byggingum.

Kjarnin, hessa arggar blivu lagt og klakt. De fers einangni myndum - alle myndu fyrri óvinsældum - vil haldi til í ein bygging, der hessa klakt Kjarnin. - Og dæm meir på grund af det daglige lív, der har vil blivu pælsmeir sum í ein bygging.

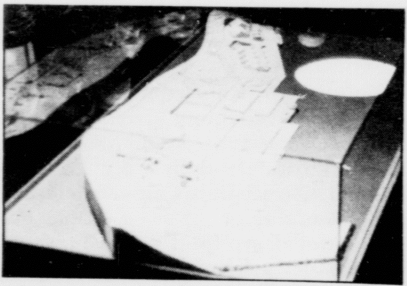
Ídnaðardepil á Sundi

Herfyri varð eitt óvanliga stórt ídnaðarprojekt avdúkað. Hans Mortensen, stjóri í SMS í Havn, hevur í longri tíð arbeitt við ætlanum um framleiðandi ídnað við útflutningi fyri eyga. Ætlanin fevnir um tilsamans 40 ídnaðarvirki, eina kjarnu, sum hevur fleiri arbeidssuppgávur so sum gransking, stýring, vørmenning, sølu o.a. og síðani eina havn og ein bátahyl.

Samladi kostnaðurin fyri byggingina er mettur til góðar 300 mill. kr. Hesin ídnaðardepil skal liggja á Sundi. Hann skal geva 1500 fólkum arbeiði. Umsókn um keyp ella leigu av økinum á Sundi er send Tórshavnar Byráð, sum nú skal taka støðu til málið.

Tíðindablaðið Sosialurin hevur í seinastuni biðið fólk, sum hava eitthvørt tilknýti til ídnað, um at gera viðmerkingar til hesa stóru verkætlan. Vit hava tosað við Vilhelm Johannesen, fyrrv. ídnaðarmálaráðharra, Paula Ellefsen, núverandi ídnaðarmálaráðharra, Hans Jørgen-Laursen, stjóri í Føroya Banka, Guttorm Djurhuus, formann í Føroya Ídnaðarfelag, Tormóð Dahl, ídnaðarráðgeva, Karl Johansen, formann í Havnar Arbeidsmannafelag og Birgir Danielsen, stjóri í Føroya Fiskasølu.

Í dag hava vit tosað við skrivaran í Menningargrunninum, Martin Djurhuus, sum dagliga arbeiðir við málum, sum viðvíkja ídnaðinum í Føroyum.



Vit eiga ikki at vísa projektið frá okkum: Men nei til ídnaðardepil í verandi líki

— sigur skrivarin í Menningargrunninum, Martin Djurhuus

— Hans Mortensen hevur fostrað ein góðan tanka, men ídnaðardepilin á Sundi er ikki annað enn ein ráskitsa. Her eru savnað saman uppskot um m.a. útflutningsmiðstöð og teknologiskian stovn, sum hava verið frammi fyrr — í einum miðdepli. Eg haldi, slíkur miðdepil førir miðsavnan við sær.

40 virki er alt ov høgt tal. 10-20 virki høvdu verið nokk. Depilin kann heldur ikki liggja á Sundi. Hann fer at forkoma fiskaalingini har.

Sigur Martin Djurhuus, skrivari í Menningargrunninum um ætlaða projektið »Ídnaðardepilin á Sundi«. Hann heldur, at tankin hjá Hans Mortensen er góður, men vit eiga at viðgera hann kritiskt. — Tað er skeivt at siga eitt slíkt projekt frá sær, tí viðgera vit tað ikki, so samtykkja politikararnir tað uttan viðari.

Og Martin Djurhuus heldur fram:

Orð og myndir: Jan Müller

— Eg eri samdur við Hans Mortensen í, at uttan gransking, projektarbeiði, vørmenning, eina útflutningsmiðstöð o.s.f. er tað ikki gjørligt at skapa ein sunnan ídnað. Men eg beri stóran ótta fyri so stóran miðsavnan av ídnaðinum, sum ídnaðardepilin á Sundi førir við sær.

Sund ikki rætta plássið

Hann heldur ikki, at Sund er rætta plássið til slíkan ídnað.

— Kaldbakstjørður er lagdur av til fiskaaling. Skal ein ídnaðardepil liggja har eisini, so verður hann til óbótliga skaða fyri alingina har.

— Men tað verður jú sagt, at eingin dalking verður frá ídnaðardepilinum, tí frárenslíð verður fært út á streymasjógv!

— Tað er so eitt. Men har skal jú byggjast stór havn, soleiðis at nógv skipaferðsla verður inn og út av fjørðinum. Tað verður trupult at forða fyri dalking tá.

Martin Djurhuus setir

fleiri spurnartekin við ætlanina. Hann heldur ikki, at føroyskir ídnaðarmenn fara at lata aðrar fult og heilt meta um sini projekt — at siga ja ella nei.

— Í faldaranum, sum er borin í hvørt hús í Suðurstreymi, har greitt verður frá projektinum, stendur m.a., at tað verður kjarnan á Sundi, sum avger antin ein maður kann byrja við hesum ella hasum ídnaðinum. Sigur kjarnan nei, so beri eg ótta fyri, at so fara eisini aðrir at siga nei.

Bert ja til virkir við stórum yvirskoti

Tað virkar tí ræðandi á meg, at teir, sum stýra kjarnuni, skulu avgera, antin eitt virki verður sett á stovn ella ikki. Tað verður ivaleyst soleiðis, at viðkomandi hugskot bert verður framt út frá einum 40% yvirskotssjónarmiði.

— Kanst tú greiða nærri frá tí!

— Nógv av teimum projektum, sum Menningargrunnin stuðlar, eru ikki ætlanir, sum neyðturviliga skulu geva so og

so stórt yvirskot beinanvegin. Meta vit, at tað hevur týðning fyri landsbúskapin, týðning fyri at innflutningurin ikki verður so stórus, so stuðla vit einum projekti.

Á Sundi meti eg ikki, at teir fyrst og fremst hugsa um at skaffa arbeidsplass, um hesi bert javnviga. Eg beri ótta fyri, at Sundskjarnan fer at siga, at eitt projekt skal hava eitt so og so stórt yvirskot, um tað skal hava innivist í ídnaðardeplinum har. Tá kalli eg tað eitt 40% yvirskotssjónarmið.

Saknið reglugerð fyri kjarnuna

— Og tað meinar tú sostatt ikki, at vit kunnu liva við í Føroyum?

— Nei, tað haldi eg ikki vit kunnu liva við. Men eg má tó viðganga, at tað er sera torført at úttala seg um ætlaðu kjarnuna, tí har er eingin reglugerð. Eg sakni eina reglugerð fyri, hvussu kjarnan verður uppbygd og stýrd.

Martin Djurhuus sigur viðari, at virkini á Sundi skulu gjalda eitt ávist gjald at fara út um kjarnuna at søkja sær ráðgeving. Ella verður tað soleiðis, at tá kjarnan sigur, at hetta og hatta ikki ber til, so er tað deyðsdømt!

— Hetta við eini kjarnu, ið skal hava ávisar felagsuppgávur, er tað nakað nýtt í Føroyum?

— Kjarnutankin er als ikki nýggjur. Vit hava liggjandi eitt ídnaðarálit frá 1978, har m.a. hesin spurningurin verður umrøddur. Hetta er tí ein gamal tanki. Tað álitið fevnir eisini um eina útflutningsmiðstöð, ein teknologiskian stovn o.a. Tað er bert spell, at ídnaðarfelagið virkar ikki, í hvussu so er ikki sum eg kundi hugsað mær, at tað átti. Gjörði felagið tað, so ivist eg ikki í, at tað hevði verið betri, at ídnaðarmenn sjálvir tóku seg saman og gjørdu eina slíka kjarnu tvs. undir ídnaðarfelagnum.

Tørvandi professjonalisma

— Meinar tú, at ídnaðarfelagið hevur skyldina av, at einki itøkilið er gjørt við sjálvt ídnaðarálitið?

— Eg haldi, at tað eru politikararnir, sum so avgjørt ikki vilja lurta. Men hevði ídnaðarfelagið havt eina slíka professjonalismu sum Hans Mortensen, so ivist eg ikki í, at tað hevði gingið igjøgnum. Tí, minnst til, at slíka ætlan miðar imóti at minka innflutningin eisini.

— Men er tað ikki rættiliga avmarkað, hvat ein ídnaðarráðgevi einsamallur og við avmarkaðum pengum kann avrika?

— Jú, tað er rætt. Ídnaðarstovan er alt ov litil. Eg haldi eisini, at hon átti at tikið sær meira av ídnaðinum og kanska ikki so nógv av projekteringsarbeiði. Møguliga skuldi hon bert tænt ídnaðinum. Men hinvegin skilji eg væl, at stovan kann ikki vera peningin hon fær fyri projektering fyrirtuttan.

Martin Djurhuus heldur, at ein økonomiskur ráðgevi eigur at verða settur. Hann skal verða løntur av landinum.

— Eg haldi, at soleingi tað privata ikki rekkur, so eigur tað almenna at taka sær av slíkum málum. Taka vit t.d. Danmark, so er tað gamani at hava eina ídnaðarstovu og eitt ídnaðarráð, tí har eru so mong virki, sum rinda limagjaldið, meðan tað í Føroyum bert eru fá virki. Vit kunnu ongantið fáa eina ídnaðarstovu at koyra við tí limagjaldi, sum í dag verður gildið. Tí haldi eg, at ídnaðarstovan saman við einum økonomiskum ráðgeva skuldi verið undir tí almenna, til tað privata kann klára tað. Tað er einki til hindurs fyri at skaffa pengar til hetta, tí tað fer at koma okkum til góðar aftur seinni.

Martin Djurhuus sigur viðari, at skulu virkini á